

REDACTIONEEL GEDEELTE

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

CONGRES VOOR MONDHYGIËNE.

UTRECHT 6—10 AUGUSTUS 1929.

616.314 (062) (00)

In afwijking van hetgeen wij schreven in het Septembernummer van 1928, zal de a.s. bijeenkomst van de F. D. I. niet te Amsterdam, doch te Utrecht plaats vinden.

De reden van deze verandering is gelegen in het feit, dat van meerdere zijden hierop sterk is aangedrongen, omdat Utrecht nu eenmaal het Nederlandsche tandheelkundige centrum is en het nieuwe Instituut dan juist voor gebruik gereed zal zijn.

Zoowel het Gemeentebestuur van Utrecht, als het Curatorium der Universiteit bleek prijs te stellen op de aanwezigheid van F. D. I. en Congres en zegde alle medewerking toe voor het slagen dezer bijeenkomsten. Curatoren stelden welwillend het Universiteitsgebouw (voor dit doel bij uitstek geschikt) tot onze beschikking.

Onder die omstandigheden, hebben de afgevaardigden van Holland, de vrijheid gevonden het Bureau van de F. D. I. te verzoeken, in afwijking met de te Keulen tot de F. D. I. gericht uitnoodiging de volgende vergadering te Amsterdam te houden, die bijeenkomst in Utrecht te willen bijeenroepen. Het Bureau, dat in Februari j.l. te Parijs vergaderde, heeft aan dit verzoek voldaan en de data van de jaarvergadering bepaald op 6, 7, 8, 9 en 10 Augustus.

Het voorloopige programma, door Holland aangeboden, werd goedgekeurd en met groote instemming werd vernomen

dat H. M. de Koningin-Moeder (Beschermvrouwe sinds de oprichting van de Vereeniging tot bestrijding van het Tandbederf) ook thans heeft toegezegd Beschermvrouwe te willen zijn van de Utrechtsche bijeenkomst, en dat Z. K. H. Prins Hendrik er in heeft toegestemd het Eere-voorzitterschap te aanvaarden.

Uit het voorloopige programma kan worden vermeld, dat de officieele openingszitting van de F. D. I. Dinsdagmorgens 6 Augustus zal plaats vinden in de Aula van de Universiteit.

Na afloop zal de Tentoonstelling voor Mondhygiëne en de tentoonstelling van tandheilkundige gebruiksartikelen worden geopend, die eveneens in het Universiteitsgebouw worden gehouden.

De eerste beoogt voornamelijk propaganda te maken voor een betere mondhygiëne onder het volk en tot ons genoegen kunnen wij mededeelen dat de tentoonstellingscommissie er in is geslaagd toezeggingen te krijgen van belangrijke inzendingen, zoowel uit Europa als uit Amerika.

Dinsdagmiddag heeft de officieele opening plaats van het Congres voor Mondhygiëne, dat gehouden wordt in samenwerking met de Hygiëne Commissie van de F. D. I.

Vervolgens vergaderen tot en met Zaterdag de Commissies van de F. D. I. en de Secties van het Congres.

Vrijdagmiddag is de slotzitting van het Congres, Zaterdag van de F. D. I.

Ook het gezellige gedeelte is niet vergeten. Naast een ontvangst door het Gemeentebestuur is een avond gereserveerd voor een Congresdiner, een middag en avond is het Congres de gast van de firma Philips te Eindhoven, waarheen een extra-trein de Congressisten zal vervoeren; een ontvangst in het nieuwe tandheilkundig Instituut is eveneens in het programma opgenomen, terwijl de laatste avond — als te doen gebruikelijk — gereserveerd is voor het officieele banquet van de F. D. I.

Een Dames-Comité zal zorg dragen, dat ook de niet-tandheilkundig georiënteerde dames, die echtgenooten of familie-

leden vergezellen zoo aangenaam en nuttig mogelijk zullen worden beziggehouden.

Een huisvestingscommissie zal voorts dit moeilijke probleem bijtijds onder de oogen zien.

Wanneer wij ten slotte vermelden, dat niet alleen een belangrijk aantal bekende collega's uit Binnen- en Buitenland voor het Congres voordrachten zullen houden, doch dat ook verscheidene hoogleraren in aanverwante vakken een spreekbeurt zullen vervullen, dan meenen wij dat er alleszins reden is, om te vertrouwen dat de bijeenkomst te Utrecht aan de verwachtingen zal voldoen.

Zooals bekend, hebben alle leden van de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde tot dit Congres toegang en wij gelooven dan ook, dat zij in zeer grooten getale in Augustus a.s. naar hunne Alma Mater zullen optrekken.

Wij maken van deze gelegenheid gebruik om nogmaals een beroep te doen op aller steun en medewerking, opdat de niet gering te schatten hoeveelheid arbeid, die in deze zal moeten worden verricht, door de hulp van velen zoo goed mogelijk kan worden verdeeld!

N.

HET TECHNIKERSEXAMEN

In de zittingen van de Tweede Kamer van 14 en 19 Februari j.l. is opnieuw de Technikerskwestie aan de orde geweest en zooals te verwachten was na het Kamervotum van Mei 1928, heeft men zich vereenigd met het voorstel van den Minister om een aantal „gedupeerden” alsnog de gelegenheid te geven door een examen van hunne bekwaamheid te doen blijken. Een amendement van den heer Suring werd aangenomen, dat de categorie der gedupeerden nog iets uitbreidt, maar aan het principe van de Wet niets wijzigt.

Er zal dus een examencommissie komen, die in overleg met den Minister vaststelt wat en hoe er geëxamineerd zal worden. De taak van deze Commissie is nòch gemakkelijk, nòch benijdenswaardig en zij zal o.i. verstandig doen zich te spiegelen aan het lot van de Commissie-Limburg, door de resultaten van dit overleg van te voren wereldkundig te maken, zoodat niet later hierover onaangenaamheden kunnen ontstaan.

Men kan namelijk met een vrij groote mate van zekerheid voorspellen, dat er onder degenen die zullen worden afgewezen, zich zullen bevinden, die opnieuw meenen ten onrechte slachtoffer te zijn en die niet zullen nalaten te trachten opnieuw met hunne klachten gehoord te worden.

En waar het niet uitgesloten is, dat tegen dien tijd de huidige Minister door een ander zal zijn opgevolgd, lijkt het uitermate gewenscht, dat niet alleen de Minister, doch ook het *Departement* in de regeling worde betrokken, om moeilijkheden in de toekomst te vermijden.

Want het moet niet al te onwaarschijnlijk worden geacht

dat men in de Kamer zal trachten onder een nieuwen bewindsman op deze zaak terug te komen. Wie het Stenografisch Verslag van de laatste zittingen leest (men zie elders in dit nummer) ontkomt niet aan den indruk, dat van zekere zijde wel weer eens een poging in „grooten stijl” zal worden aangewend in deze richting.

Die lezer zal tevens bemerken dat aan de debatten verschillende dames en heeren Kamerleden hebben deelgenomen, alsmede de afgevaardigde Mr. Duys. De laatste heeft bij die gelegenheid kans gezien de tandartsen te overladen met wat Mevr. de Vries—Bruins terecht noemde „een stortvloed van beledigingen”.

De afstraffing die hij in de Kamer heeft gekregen en niet minder de wijze waarop de pers van elke richting en schaakeering dit optreden heeft gekwalificeerd, ontheffen ons van de taak daar iets aan toe te voegen, daar wij slechts in herhalingen zouden kunnen treden.

Trouwens ook al ware dit niet het geval, dan nog zouden wij ons gewacht hebben hier verder op in te gaan.

Wij hebben er reeds vroeger op gewezen op welke zonderlinge wijze deze afgevaardigde met de waarheid omspringt (T. v. T. Juni 1926) en kunnen moeilijk de wapens kruisen met een tegenpartij, die — zich veilig wetend achter den muur van zijn parlementaire onschendbaarheid — niet anders weet te doen dan van daar uit een scheldpartij te beginnen tegen de tandartsen en — toch eenmaal bezig — nu en dan ook tegen collega's-Kamerleden!

Mr. Duys beriep er zich vol trots op, een dergenen te zijn, die langs niet-universitairen weg den Meestertitel heeft bemachtigd.

Hoe dit kon dienen als argument ten gunste van dezen weg zal met ons velen wel een raadsel gebleven zijn!

Intusschen is het niet onze bedoeling ons op deze wijze te onttrekken aan de zakelijke argumenten in de Kamer gebruikt om op te komen voor de rechten der tandtechnici.

Wij laten buiten beschouwing het plannetje om de in twee

instanties geviseerde tandtechnici, als belooning voor jarenlange wetsovertreding den titel tandarts „honoris causa” te verleen. Deze enormiteit heeft behalve de heer Schuurmans Stekhoven en Mr. Duys, niemand voor zijn rekening willen nemen en zelfs de laatste voelde zich zoo zwak, dat hij zich hierbij voortdurend op den eerste beriep. Trouwens bij voortdoring verschool zich deze strijdbare held achter de door hem ten tooneele gevoerde deskundigen, die hij, als het in zijn kraam te pas kwam, zulke dwaasheden liet zeggen, dat blijkens het Sten. Verslag niemand die opmerkingen au sérieux genomen heeft.

De voornaamste punten die wij uit de gedachtenwisseling hebben kunnen opdiepen zijn de volgende:

1. Examenmogelijkheid niet alleen voor de gedupeerden van vóór 1913 maar tot 1920. (Arrest v. d. Hoogen Raad).
2. Het niet mogen trekken van melktanden.
3. De volledige bevoegdheid, ook voor de tandheekkundigen.
4. Examenmogelijkheid voor alle technici.
5. In Hongarije, Engeland en Duitschland heeft men technici tot tandartsen gemaakt.
6. Een geval van mondbehandeling met doodelijken afloop kwam in 1929 voor bij een tandarts.
7. De technicus practisch eigenlijk meer bekwaam, dan de theoretisch opgeleide tandarts.
8. De tandheekkunde voor $\frac{1}{10}$ wetenschap, voor $\frac{9}{10}$ techniek.
9. De tandartsen van vóór 1913 hebben op dien titel geen enkel wettelijk recht.
10. Het Abkommen in 1925 in Duitschland gesloten.
11. De deskundigheid der schrijvers over dit onderwerp.
12. De chicanes der tandartsen ten opzichte der technici.

In den loop der laatste jaren is deze geheele kwestie der-

mate vertroebeld, dat het allerminst te verwonderen is, dat geen leek er meer uit wijs kan worden en is het wellicht verstandig alvorens op deze punten in te gaan nog eens objectief het uitgangspunt van het tandtechnisch vraagstuk, zooals dit zich in bijna alle landen voordoet te bekijken.

De aanstaande techniker komt als dertien- of veertienjarige leerjongen op de werkplaats van een tandarts of van een laboratorium houdend techniker en wordt daar in den loop der jaren opgeleid tot vakman.

Dit laatste wil zeggen, dat een behoorlijk onderlegd techniker in staat moet zijn al datgene te vervaardigen wat in het laboratorium in rubber, goud, porselein of celluloid gemaakt kan worden en dit zuiver technische vak is zoo moeilijk dat er slechts enkelen zijn, die het geheel beheerschen.

Uit het bovenstaande volgt, dat een volleerd techniker nimmer een patient behoeft gezien te hebben en dat het werk dat bij den patient verricht moet worden niets hoegenaamd met zijn opleiding te maken heeft, ook niet waar het betreft het zuiver prothetische gedeelte. Dat wil dus zeggen, dat het nemen van een afdruk, het bepalen van den beet, het passen van de prothese, de plaats waar eventueel bevestigingen komen en op welke wijze zij zullen worden aangebracht, hem even vreemd is als de conserveerende of chirurgische tandheelkunde.

Nu leert echter de ervaring in *alle* landen, dat de verleiding, ook voor den meest correct opgeleiden techniker, om het zelf ook eens te probeeren, buitengewoon groot is.

Hij begint met eens een gebitje te maken voor moeder, vader of tante. Na deze eerste pogingen, volgen eventueel nichtjes, vrienden en bekenden en zoo besluit hij veelal langzamerhand zelf zijn geluk in de praktijk te gaan beproeven.

Die stap eenmaal geschied, volgt de noodzakelijkheid ook *andere* tandheelkundige behandelingen te gaan verrichten, daar de patienten niet mogen worden weggestuurd, wil hij in zijn levensonderhoud kunnen voorzien.

En zoo begint hij elementen af te slijpen, als het niet anders kan, te trekken; hier en daar op verlangen van den patient te vullen en betreedt — of hij wil of niet — al gauw het geheele terrein van de tandheelkunde.

Weike regeling men nu ook probeert te treffen; welke oplossing men ook tracht te vinden, altijd weer zullen deze pogingen worden herhaald en zij kunnen alleen tot een minimum worden beperkt, door strenge toepassing van een Wet die dit verbiedt.

In ons land is dit geschied in 1876.

Toen in 1865 de Artsenwet werd ingevoerd, was de uitoefening der tandheelkunde alleen aan artsen geoorloofd. Als gevolg van dien maatregel ontstond er gebrek aan tandheelkundige hulp en besloot de Wetgever van 1876 een stand van tandheelkundigen in het leven te roepen met een beperkte medische bevoegdheid. De toenmaals *onbevoegd* practizeerende tandheelkundigen werden na het afleggen van het tandmeestersexamen bevoegd tot de uitoefening van de geheele tandheelkunde en hiermede was de overgangsbepaling gemaakt, die men in 1921 in Engeland heeft getroffen en thans ook in Duitschland tracht te vinden.

Dat men na 1899 (toen voor den tandheelkundigen student het eindexamen H.B.S. of Gymnasium verplichtend werd gesteld) opnieuw onbevoegden kreeg, vond zijn oorzaak uitsluitend in bovenvermelde redenen, en daaruit volgt dus tevens dat er voor een nieuwe overgangsbepaling nimmer aanleiding is geweest.

Dit blijkt ook bij de behandeling van de Wet van 1913.

In het V. V. van het Ontwerp Wet 1913 staat o.m.:

„Eindelijk brachten sommige leden de positie der tandtechnikers bij dit wetsontwerp ter sprake. Zij stelden de vraag of de behoefte zich niet heeft doen gevoelen door het verkrijgbaar stellen van een Rijksdiploma de vorming van goede technikers in de hand te werken.”

„Eenige andere leden bepleitten een wetsbepaling welke de

praktijk tegengaat, dat tandtechnikers zelfstandige hulp verleenen."

Mem. van Antwoord:

„Den ondergeteekende is nog niet gebleken dat een Rijksdiploma voor de tandtechnikers noodig zou zijn."

„*Tandtechnikers, die zelfstandig tandheelkundige hulp verleenen, zullen wel steeds vervolgd kunnen worden op grond van art. 9 van de Wet van 24 Juni 1876.*"¹⁾

„De ondergeteekende betwijfelt, of daarnaast aan een andere strafbepaling behoefte bestaat."

Uit de behandeling in de Kamer (4 Maart 1913):

„De heer V a n H o o g s t r a t e n meent dat er bij de techniek der tandheelkunde verschil moet worden gemaakt tusschen den tandarts en den „vervaardiger van kunstgebitten". Het is onjuist het vervaardigen van kunstgebitten te stellen als voorwaarde voor het examen van tandarts. Men moet het vak der tandtechnici van Rijkswege als afzonderlijk vak erkennen."

„Men moet voor de tandtechnici een afzonderlijk diploma invoeren. Spr. zal geen amendement indienen, doch hij verzoekt 's ministers aandacht voor de zaak."

De heer T e r L a n meent, „dat een regeling voor de tandtechnici dringend voorziening eischt, hetzij bij dit ontwerp, hetzij afzonderlijk.

De tandtechnici beoefenen een heel afzonderlijk vak. De vereeniging van tandtechnici vraagt dan ook voor de tandtechnici een afzonderlijk diploma. Van regeeringswege is de zaak der tandtechnici verwaarloosd.

Als spr. voldoende steun krijgt, zal hij nog een voorstel doen om een Staatsdiploma voor de tandtechnici in te stellen. Maar hij vraagt den Minister dit te doen."

De Minister (de heer Th. Heemskerk) zegt, „dat van de behoefte aan een Staatsdiploma niets gebleken is."

¹⁾ Cursiveering van ons. (Red.)

„De tandtechniker is eenvoudig de vervaardiger van een voorwerp; als men daarvoor een Staatsdiploma geeft, zou men er ook een moeten maken voor den vervaardiger der tangen waarmede kiezen worden getrokken.”

„Het zelfstandig optreden van den tandtechnicus als tandheelkundige moet zooveel mogelijk worden tegengegaan. Anders krijgt men minderwaardige tandartsen.”

Hieruit blijkt afdoende dat de zaak der tandtechnici in 1913 wel degelijk onder de oogen is gezien, doch dat er geen enkele reden werd gevonden hetzij voor een Staatsdiploma, hetzij voor een overgangsbepaling.

In het buitenland laat men deze menschen uitsluitend toe — door den nood gedwongen, en in de wetenschap dat die groep uitsterft en men dus in de toekomst alleen academici zal hebben.

De technici zelf hebben nimmer om de uitoefening van de tandheelkunde gevraagd en volgens het boven aangehaalde hebben zij er ook sinds 1876 nimmer eenig recht op gehad.

Ook in 1925 is hiervan geen sprake geweest, want in de Memorie van Antwoord schrijft Minister Aalberse:

„De vraag of het aanbeveling verdient, van Rijkswegen voor de tandtechnici een diploma in het leven te roepen, is bij herhaling overwogen.

De slotsom was telkens ontkennend. De argumenten, die eenige leden in het V. V. voor het instellen van een diploma aanvoeren, kunnen naar de meening van den ondergeteekende daarvoor allerminst dienen: zij pleiten er veeleer tegen.

Naar de Ned. Wetgeving en naar de Ned. opvattingen zijn de tandartsen aangewezen om de hulp te verleen, die noodig is voor conserveering van het gebit. Het zou een beduidende stap terug zijn, indien een klasse van gediplomeerde tandtechnici werd geschapen om mede in die hulp te voorzien, tenzij de opleiding zoo werd, dat zij met die van de tandartsen gelijk stond.”

„Als blijvende toestand zou de ondergeteekende het vormen van tweede rangs tandartsen zeer bedenkelijk achten.

Voor den overgang, dien het wetsontwerp beoogt acht hij dat niet noodig.”¹⁾

Na deze algemeene opmerkingen, moge nog met een enkel woord worden ingegaan op de punten uit de gedachtenwisseling in de Tweede Kamer.

1. Dat men niet alleen de gedupeerde van vóór 1913, maar tot 1920 (Arrest v. d. Hoogen Raad) tot het examen zou moeten toelaten is in strijd met de praemisse van de Wet van 1925.

Wij meenen nog steeds dat die praemisse op grond van bovenaangehaalde argumenten onjuist en onbillijk was, maar nu zij eenmaal is aanvaard kan ook alleen het jaar 1913 als uitgangspunt dienen. Immers toen is toch in de wet uitdrukkelijk opgenomen, dat de tandprothese behoorde tot de bevoegdheid van den tandarts, hetgeen alleen is geschied om de rompslomp van het tegengaan der onbevoegde uitoefening te vergemakkelijken.

2. Dat een „tandheekundige” wel een kies mag trekken, maar niet een melktand, is door meerdere Kamerleden gevoeld als een absurditeit. Die absurditeit ligt o.i. meer in het feit, dat hij het eerste wèl, dan het laatste nièt mag, maar is overigens een zeer logisch gevolg van het feit, *dat hij met dien melktand niets te maken heeft!*

Immers heeft men niets anders gewild dan de uitoefening van de tandprothese, waarbij men gemeend heeft zoover te moeten gaan om den tandheekundige daarbij ook toe te staan de *noodzakelijke* behandelingen voor het plaatsen van die prothese.

De conserveering van het gebit valt echter geheel buiten de prothetische behandeling en a fortiori valt dus de behandeling van den kindermund volkomen buiten die bevoegdheid van den tandheekundige.

¹⁾ Cursiveering van ons. (Red.)

3. Om die reden is de volledige bevoegdheid voor de tandheekkundigen dus irrationeel. Wanneer men deze bijv. in 1926 had willen geven zouden zonder eenigen twijfel heel wat minder gegadigden het tweede visum verkregen hebben.

4. De examenmogelijkheid voor *alle* technici zou een belangrijk nieuwe onbillijkheid scheppen. Want waarom dan wel de technici van vóór 1929 en niet daarna? En voor de laatste mogelijkheid verwijzen wij naar de woorden van Min. Aalberse, dat dit „een beduidende stap terug zou zijn”!

5. Men heeft op allerlei wijze getracht zich te beroepen op de toestanden in het buitenland. Dit gaat alleen daarom al niet op, omdat men in de genoemde landen gezocht heeft of nòg zoekt naar de overgangsbepaling die hier te lande reeds in 1876 getroffen is.

Afgescheiden daarvan zijn die mededeelingen in hooge mate tendentius geweest.

Van Hongarije is ons bekend, dat de tandartsen daar allen het artsdiploma moeten bezitten. Men heeft er verder practiseerende tandtechnici, die momenteel hetzelfde probeeren wat hier te lande is geschied en zich hunnerzijds eveneens op het buitenland beroepen. Een congres van technici over eenige maanden te Boedapest te houden moet daarvoor propaganda maken.

Wat Engeland betreft is het niet onvermakelijk in dit verband aan te halen wat er *werkelijk* is geschied.

Tijdens den oorlog bleek, dat er een ontstellend aantal overigens gezonde mannen moest worden afgekeurd voor den militairen dienst wegens den slechten staat van hun gebit.

Toen hierover in het Parlement werd geïnterpelleerd, benoemde de Regeering een Staatscommissie, bestaande uit 12 personen (grootendeels parlamentsleden), om naar deze toestanden een onderzoek in te stellen, welke commissie op 5 Februari 1919 een uit 80 bladzijden druks bestaand rapport indiende, waarvan de eindconclusie luidt:

„Concludeerende, wenschen wij met den meesten nadruk te betoogen, dat volgens onze meening de Staat zich niet kan

veroorloven om de gezondheid van de werkers van het land stelselmatig te laten ondermijnen door verwaarloozing van den mond. Er zullen zonder uitstel stappen moeten worden gedaan om de tandheelkunde te erkennen als een van de voornaamste middelen, zoo niet het voornaamste middel, om ziekten te voorkomen en alle mogelijke middelen behooren te worden gebruikt om het publiek op de hoogte te brengen van de noodzakelijkheid van conserveerende behandeling van zieke tanden.

De tandheelkunde behoort beschouwd te worden als een van de voorposten van de preventieve geneeskunde en als zoodanig aangemoedigd en gesteund door den Staat. De behandeling moet mogelijk worden gemaakt voor allen die dit noodig hebben.

De tegenwoordige abnormale toestand, waarbij onopgevoede, niet opgeleide personen, tandheelkundige praktijk kunnen uitoefenen en chirurgische operaties verrichten aan tanden en kaken, onberekenbare schade doende aan, en onverdiende blaam werpende op een wetenschappelijk beroep, is ondragelijk en behoort onmiddellijk onder de oogen te worden gezien."

Als gevolg van dit Rapport werd in 1921 een Wet aangenomen, waarbij het onbevoegden *verboden* werd de tandheelkunde uit te oefenen (ofschoon dit voor de geneeskunde *niet* het geval is). De practiseerende technici die tot dien tijd volkomen het recht hadden patienten te behandelen en voor wie dus een overgangsbepaling moest worden gemaakt kregen het recht een examen te doen. Bij gebleken geschiktheid werden zij op het Register onder een afzonderlijke rubriek gebracht als „dental practitioners”. De titel „tandarts” — in Engeland L(icensiate) D(ental) S(urgery) — kregen zij natuurlijk niet.

In Duitschland is men sinds jaren bezig te trachten deze kwestie op te lossen. Daar heerscht z.g. „Kurierfreiheit”, zoo-

dat iedereen het recht heeft de tandheeskundige praktijk uit te oefenen.

Als gevolg heeft men daar reeds geruimen tijd scholen voor technikers, die in alle onderdeelen der tandheeskunde kunnen worden opgeleid en zodoende een stand van tweedegrangskrachten vormen, die aan de volksgezondheid in Duitschland een zoo groote schade hebben toegebracht, dat men naar middelen is gaan zoeken hieraan een einde te maken.

Door een examen verplichtend te stellen voor de fondspraktijk (Staatlich geprüfter Dentist) heeft men althans de ergste knoeiers weten te weren (buiten de fondspraktijk is voor deze menschen geen bestaan te vinden) maar nog altijd is het euvel groot. Men zoekt thans naar een oplossing als in Engeland om het uitoefenen van praktijk bij de Wet te verbieden en door een overgangsbepaling de tegenwoordige practici op de een of andere wijze tegemoet te komen, en zodoende althans een volgende generatie voor dit euvel te behoeden.

6. In de Kamer is meegedeeld dat een geval van mondbehandeling met doodelijken afloop in 1929 is voorgekomen bij een tandarts.

Wat dit met de aanhangige kwestie te maken had is een raadsel, maar afgescheiden daarvan, zou deze bewering vermoedelijk al heel moeilijk te bewijzen zijn.

Ons althans is daarvan niets bekend. Wel is er een aangifte geweest bij de politie van een dergelijk geval, doch deze bleek volkomen onhoudbaar.

De bewering is afkomstig van Mr. Proosdij (Weekblad van het Recht, 9 Febr. 1923) die eveneens mededeelde, dat sinds 1921 slechts drie vervolgingen van technikers hebben plaats gevonden. Hoe is dit te rijmen met het feit, dat men den tandartsen verweten heeft „massavervolgingen” waartegen de technici moeten worden beschermd?

7. De bekwaamheid van den Nederlandschen tandtechnicus in de tandheeskunde moet een bekwaamheid zijn „bij de gratie Gods.” Immers — behoudens een zeer enkele uitzondering —

heeft hij die bekwaamheid *op zijn patienten* moeten verwerven, zonder hulp of voorlichting.

Als dit in de praktijk leidt tot die groote practische bekwaamheid waarvan dr. Schuurmans Stekhoven en Mr. Duys zoo hoog opgeven, dan voelen wij het meeste voor wat Mevr. de Vries—Bruins voor dat geval adviseerde: Sluit dan het Instituut te Utrecht, want dan is al die geleerdheid volmaakt overbodig.

8. Wanneer men daar nu bij vertelt, dat de tandheekunde voor $\frac{1}{10}$ wetenschap en voor $\frac{9}{10}$ techniek is, dan wordt de zaak hoe langer hoe onbegrijpelijker. Want of de opleiding geeft méér wetenschap en dan is ze dus al heel weinig efficiënt en dient zoo snel mogelijk veranderd te worden, of die $\frac{1}{10}$ wetenschap vergt dan toch maar een universitaire ontwikkeling met alles wat d'rum und d'ran hängt en dan moet het toch nog al iets wezen.

Dat dit bakerpraatje nog door een medicus wordt ten beste gegeven, is toch eigenlijk wel erg. Dezelfde onzin heeft men vroeger ten opzichte van de chirurgen verteld, voor wien een medische opleiding volslagen overbodig werd geacht, omdat immers het chirurgisch beroep niet anders was dan een handwerk!

Wanneer Mr. Duys er nu in één adem bijvoegt dat de fout ook nog kan liggen in het feit, dat de tandheekkundige opleiding niet medisch genoeg is, dan zullen we maar verder niet trachten de logica op te sporen.

Overigens dient volledigheidshalve vermeld, dat wie (eventueel ook onder de tandartsen) meent, dat de volledige medische opleiding aan dit vraagstuk iets zou veranderen; verwezen moet worden naar Oostenrijk en Hongarije, waar dit inderdaad het geval is.

De strijd die de mondartsen daar te voeren hebben tegen de technici, is zóó fel, dat die in andere landen er een goeddelijke woordenwisseling bij lijkt.

9. Dat de tandartsen van vóór 1913 op dien titel geen recht zouden hebben is een bewering, die alleen maar bewijst, dat

niet iedere Meester in de Rechten, het Recht ook Meester is. 10. Over het Abkommen in 1925 in Duitschland (gepubliceerd in het T. v. T. Febr. 1926) zijn de merkwaardigste dingen verteld. Ze zijn zelfs in de „Handelingen” opgenomen, maar zóó objectief waren de inlichtingen van het betrokken Kamerlid, die dit „Abkommen” liet afdrukken, dat men daar niet vindt het „Abkommen” zelf, maar de interpretatie van den Geneesk. Medewerker van de N. R. Crt.!!

En dit wordt te bedenkelijker wanneer men dan ontdekt dat een en ander *tendentieus* wordt geciteerd.

Wij hebben al betoogd dat die Duitsche onderhandelingen op geen enkele wijze vergeleken kunnen worden met de toestanden in Holland en ze dus niet ter zake doen. Maar wanneer men ze in Courant en Kamer zóó uitvoerig behandelt als hier is geschied, dan ware het niet overbodig geweest ook even te vertellen waaróm de tandartsen en studenten in Duitschland zich ten slotte schoorvoetend hierbij hebben neergelegd.

En dan was dat alleen, omdat men daarmee voor de toekomst voor goed een einde zou maken aan dezen wantoestand en uitsluitend academisch gevormde tandartsen zou krijgen en omdat thans ook door de technici uitdrukkelijk werd erkend (Zahnärztliche Rundschau 29 Dec. 1925) dat de vroegere bewerkingen der Duitsche tandtechnici dat hun opleiding voldoende was, *onjuist (falsch) was en dat de Universitaire opleiding als de enig juiste moest worden erkend!*

Het punt waar bij het Kamerdebat den nadruk op werd gelegd, was dat men technici in Duitschland, mir nichts, dit nichts, tot tandarts zou hebben gepromoveerd.

In de „Handelingen” vinden wij:

„§ 4. Bovendien zullen enkele „fachwissenschaftliche bedeutende Zahntechniker” „ohne Rücksicht auf das Alter ohne weitere Bedingungen die Approbation als Zahnarzt erhalten.” Dus zonder één semester, zonder tandartsexamen, zonder leeftijdsgrens wordt deze categorie „Zahnarzt”. Het spijt me heusch voor den heer Nord dat het zoo is. Als hij er het Abkommen op naleest zal hij het moeten erkennen.

In werkelijkheid luidt § 4:

„Ausserdem soll die Möglichkeit geschaffen werden besonders hervorragenden, fachwissenschaftlich bedeutenden Zahntechnikern *innerhalb der drei Jahre nach Inkrafttreten der vom Reichsrat zu erlassenden Ausführungsbestimmungen* ohne Rücksicht auf das Alter ohne weitere Bedingungen die Approbation als Zahnarzt zu erteilen.”

Uit dit tusschenzinnetje blijkt dat er nog iets meer aan vast zal zitten vóór dat „die Möglichkeit geschaffen wird”.

Anders zou die paragraaf geluid hebben zooals de heer Schuurmans Stekhoven het wel „heel erg vrij” heeft weergegeven.

Als men toch zóó uitvoerig citeert, waarom dan niet liever volledig?

En ten slotte:

Wat heeft dit nu te maken met het voorstel om alle tweemaal geviseerden den tandartstitel te geven? Niet alleen dat dr. Schuurmans Stekhoven hen zelf als „tweede rangskrachten” betitelt, maar er is geen enkele „tandheekundige” in Nederland die er ook maar één oogenblik over zal denken zich zelf te houden voor een „fachwissenschaftlich bedeutender Zahntechniker.”

Waar blijft dan alweer de logica?

Trouwens deze geheele opgeblazen geschiedenis stamt niet van de technici, die deze dwaasheden nimmer gevraagd hebben, maar van één tandtechnicus, die er persoonlijk belang bij heeft, en een medicus en een Kamerlid bereid vond voor hem op de bres te gaan staan.

Want ook het examen van tandheekkundigen voor tandarts zou niet zijn in hun belang. Er zouden er één of twee slagen en op de rest zou dan het stempel der minderwaardigheid worden gedrukt. Ook dit plannetje was een beetje al te doorzichtig!

11. Hiermede raken we dan tevens de deskundigheid der schrijvers over dit onderwerp. De deskundigheid van den medischen medewerker van de N. R. Ct. in deze is door zijn collega's in de Kamer tot de juiste proportie teruggebracht.

Na wat wij hier een vorige maal over schreven hebben wij er niets aan toe te voegen.

Mr. Duys noemde er nog bij de tandartsen en docenten in Duitschland, die hij heel merkwaardige dingen in den mond legde.

Waarom noemde hij niet liever de Medische faculteit van de Universiteit te Utrecht, die een adres aan de Kamer had gezonden dat hem bekend moest zijn? Toch ook medici, en nog wel docenten en nog wel sinds jaar en dag in aanraking met tandheelkundige vraagstukken!

12. Vermoedelijk vergeten, omdat hij het te druk had met de chicanes der tandartsen. Wat deze nu eigenlijk misdaan hebben is ons nog steeds niet duidelijk geworden, evenmin als waarom de Minister de „tandheelkundigen” tegen hen moet beschermen.

Wil Mr. Duys hen beschermen door de Wet, waarvan zij zelve zich nimmer iets hebben aangetrokken? Wij hebben er niets tegen, wellicht dat zij dan eerbied krijgen voor die Wet.

De overzichtschrjver van de N. R. Crt. vertelde dat tijdens de discussies een Kamerlid de opmerking maakte, dat men in de Kamer althans uit het negatieve in het positieve stadium gekomen was, omdat men daar vroeger altijd sprak over de „antithese” en nu steeds maar weer over de „prothese”.

Men houde ons ten goede, dat wij — zonder ooit aan politiek gedaan te hebben — geen bezwaar zouden hebben tegen het te voorschijn halen van een anti of welke andere „these” dan ook, mits men voortaan de „prothese” de rust zou gunnen, die haar voor goed functioneeren zoo hartgrondig toekomt!

Red.